

OSGOOD, Tony

PODPORA POZITIVNÍHO CHOVÁNÍ U OSOB S PAS A INTELEKTOVÝM POSTIŽENÍM

Praha: PORTÁL, 2023

V roku 2023 na 247 stranách vyšiel vo vydavateľstve Portál preklad knihy britského autora Tonyho Osgooda.

V menovanej knihe sa autor fokusuje na prístup podpory pozitívneho správania (tzv. *Positive Behaviour Support – PBS*) u osôb s poruchou autistického spektra (ďalej PAS) a u ľudí s poruchou intelektu.

Osgood, v rámci 10 kapitol, zrozumiteľným, niekedy humorným, no na druhej strane odborným spôsobom popisuje a analyzuje poznatky zo svojej 30 ročnej praxe s klientmi.

V úvodnej kapitole autor operacionalizuje základné témotvorné pojmy, medzi ktoré zaradzuje: poruchy učenia, autizmus / PAS, náročné správanie, podporu pozitívneho správania a kvalitu života. Druhá kapitola je prítiaživá už samotným názvom *Manifest*, v ktorej je v deviatich bodoch predstavená *Listina základných práv (a bezprávia)* a ktorá je z recenzného pohľadu veľmi dobre aplikovateľná v praxi sociálnej práce. *Exotická komunikácia* je ďalším zaujímavým termínom (analyzovaným v 4. kapitole) pre teóriu a prax sociálnej práce (či iných pomáhajúcich profesií). Od siedmej do ostatnej kapitoly autor svoju pozornosť zameriava na možnosti riešenia problémového správania u klientov s PAS a s poruchou intelektu, a to napríklad optikou podporných stratégií. Nemožno opomenúť fakt, že každá kapitola obsahuje zhrnutie v podobe hlavných myšlienok alebo otázok do diskusie.

Za nosný pojem celej predloženej publikácie možno považovať termín náročné správanie, ktoré definuje ako „akékoľvek správanie, ktoré narúša pohodu, zdravie a kultúrne normy a ovplyvňuje vzťahy či sociálny status. Môže vás obťažovať, či dokonca ohrozoť na živote. Náročné správanie má veľký vplyv. Je to súhrnné označenie mnohých druhov správania, ktoré zraňuje alebo poškodzuje druhých ľudí“ (Osgood 2023, s. 29).

Ako reakciu na náročné správanie autor venuje rozsiahlu pozornosť metóde *PBS*, ktorá vznikla ako kombinácia prístupov založených na hodnotách a aplikovanej behaviorálnej analýzy (*ABA*). Je dôležité poznamenať, a čo zdôrazňuje tiež autor na viacerých miestach knihy, „táto metóda vznikla z nespokojnosti s tým, čo bolo bežnou praxou: príliš sme sa spoliehali na averzívne spôsoby riešenia náročného správania, ktoré dehumanizujú ľudí a ktoré zahŕňajú – fyzické obmedzovanie ľudí; násilie voči ľuďom; používanie liekov k „otupeniu ľudí“; vyhrážanie či strašenie ľudí; držanie osôb v izolácii; odoberanie vecí, ktoré sú pre človeka dôležité; uprednostňovanie manažmentu správania pred oporou človeka“ (Osgood 2023, s. 35).

Pridanú hodnotu tejto publikácie autor zabezpečuje práve aplikáciou spomínanej metódy *PBS*, a to na konkrétnych príkladoch z praxe, ktoré ilustruje (aj prostredníctvom tabuľkových grafických zobrazení). Tým, na-

pľňa hlavný cieľ publikácie, ktorým je, zlepšiť kvalitu života všetkých participujúcich osôb, ktoré podporu potrebujú, či tých, ktoré pomoc poskytujú, teda opatrovateľov a rodičov.

Autor ukazuje ako je potrebné riešiť mnohokrát každodenné náročné správanie týchto klientov iným spôsobom, a to napr. s použitím pozorovacích kartičiek (na s. 132 – 139) a tzv. skladačiek opory / puzzle (na s. 154 – 170), ktorá zoskupuje podporné stratégie s fokusom na motivátory, prediktory, alternatívne správanie a podporu dôsledkov v kontexte 4-bodového ABC modelu.

Komu je kniha určená? Publikácia je smerovaná ku každému, kto priamo pracuje

s klientmi s PAS a ľuďmi s poruchou–intelektu, ďalej špeciálnym pedagógom, riadiacim pracovníkom v oblasti sociálnych služieb a primárne socioterapeutom, ktorí dokážu regulovať sociálne správanie klientov s PAS.

Mgr. Lívia Pastrnáková, PhD.

Inštitút edukológie a sociálnej práce

Filozofická fakulta

Prešovská univerzita v Prešove